

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KOZLÖNYE.

Elofizetési árak:		Vidékre küldve:	
Helyben:		Helyben:	
Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 12 kor. — fill.	Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 12 kor. — fill.
Fél évre . . . 5 " — "	Fél évre . . . 6 " — "	Fél évre . . . 5 " — "	Fél évre . . . 6 " — "
Negyed évre . . . 2 " — "	Negyed évre . . . 3 " — "	Negyed évre . . . 2 " — "	Negyed évre . . . 3 " — "
Egy óra . . . 1 " — "	Egy óra . . . 1 " — "	Egy óra . . . 1 " — "	Egy óra . . . 1 " — "
Egyes szám ára 4 fillér.		Egyes szám ára 4 fillér.	

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Hat hónapos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megismétlődő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

Mit tegyünk ?

— Ajánlvá Wessprémy István ur szives figyelmébe.

Azok a vezércikkek, a melyek Hajdúvármegyénknek ezen függetlenségi közlönyében mostanában megjelentek, találóan és kimerítően tárgyalták már azt a káros jelenséget, azt az igazán nevetséges és szégyenletes állapotot, a mely vármegyei közigazgatásunkban uralkodik. Ezek a derék cikkek ösztönöznek arra, hogy magam is elmondjam nyíltan, leplezetlenül, minden himezés hámozás nélkül őszinte véleményemet.

Ezt a vármegyét, melynek választó polgársága Magyarország függetlenségét hiszi és vallja, Magyarország állami önállóságának a kivívására törekszik őszinte lelkesedéssel s éppen azért a függetlenség harczeit küldi a parlamentbe is mindig, ezt a kurucz vármegyét egy mameluk-tábor kormányozza, mely térdet-fejet hajt korlátlan despotája előtt, a ki agyászos emlékü Tiszagárda egyik Tisza-féle erényekben jeleskedő hőse.

Ez a vármegye, melynek népe ma is fennen dicsekszik azzal, hogy elődei Bocskay derék hajdúi s Rákóczy vitéz kuruczai voltak, a maga benső életében, a maga közigazgatásában bizony-bizony nem hajduként, nem kuruczoként, hanem meghunyászkodó gyáva labanczként szerepel Magyarországon szemében és a lojalitásban, a csuszásmászásban, a Tisza, Bánffy, Széll meg a Dégenfeld-Schomburg-féle agyabálványoknak, legnagyobb politikai ellenfeleinknek, tömjénezésében felülmulni törekszik még a legpecsovicsabb hirben álló vármegyét is. Bizony bizony nem rajta mult, hogy a kaiserliche und königliche Reichskriegsminister urat mélységes hódolattal és alázatos ragaszkodással nem üdvözölte. Ezer szerencsénk, hogy a főispán urnak nem jutott eszébe az idevonatkozó indítvány megtétele, mert a szégyen bizton megtörtént volna.

Hát ki a hibás? Nézzük csak! Az a függetlenségi elvekért lelkesedő polgárság-e, mely egész bizalommal küldi a magas törvényhatósági képviselőit a vármegye tanácskozó termébe? Bizony nem, mert ez a választópolgárság azt hiszi és reméli, a mint hinnie s remélnie is kell, hogy megyei

képviselői a vármegye gyűléstermében is szószólói, elvszilárd harczeit lesznek a függetlenségi elveknek.

Nem a választók, hanem ti vagytok a hibások megyei képviselő urak, a kik még áldozatok árán is megyebizottsági tagoknak választójátok magatokat polgártársaitok által, mert hiúságtoknak hizeleg ez a tisztos cím; de aztán nem igyekeztek az elvállalt kötelezettségnek eleget is tenni. Szépen megjelentek a tisztújító gyűlésen, hogy egyik vagy másik atyafi, pártfogó vagy jó barát érdekében leszavaztatok, mitsem törődve persze az illetőnek politikai hitvallásával, munkaerejével, életrevalóságával — s azután színeteket sem látja többé a vármegyeház.

Igy nem csoda aztán, ha a kevészámú derék kivételnek minden nemes törekvése kudarcot vall az elvűség és összetartás hiánya, a részvétlenség és közönyösség miatt. Nem csoda, ha nem meggyőződés és elvek, hanem atyafiság, sógorság, komaság irányítják vármegyénkben a tisztújítást. Nem csoda, ha Rásó Gyula alispán — egyébként becsületos uri ember — a ki már rég megérett a nyugalomra, a ki az utóbbi években csak éhletlenségének adta nyilvánvaló jeleit, viselkedvén az érdemes kir. tanácsos ur nem egy kurucz és szűz függetlenségi vármegye első tisztviselőjeként, hanem egy avármegye nyakára tolt, népszerűtlen főispán engedelmessé szolgáljaként, most újból boldogítani akarja vármegyénket távolról sem kívánatos kormányzásával s a helyett, hogy a megérdemelt nyugalomba vonulna, hova mindnyájunknak őszinte öröme és szerencse kívánata kísérné, még megmaradt kevés babérját is koczkatni, porba tiporni akarja egy újabb hat éves cyclus alatt s azt hiszi, hogy a „Kaszás banda“ és „Doge palota“ féle fűzetkék már elég ismeretessé tették híret s nevét s annyi dicőségét szereztek neki, hogy erősen nyugdíjképes volta dacára is megnyerheti vármegyénk első tisztviselői állását. Nem csoda, ha az érdemes alispán ur már ki is sütötte pár komával, sógorral és jó barátal az egész jövődőt tisztikart, melyben még irmagja sem lesz, természetesen, függetlenségi embernek — hiszen hogy is volna tehetsége az adminisztrációhoz függetlenségi embernek? s fittyet hányva nem törődik a függet-

lenségi elveket valló megyebizottsági tagok véleményével.

Elvtársaim, megyei képviselő urak! ezt a visszás, ezt a szégyenletes állapotot tovább tünnünk nem lehet és nem szabad. Ha tünjük, méltatlanokká válunk arra a bizalomra, melyben választóink részesítettek, megérdemeljük, hogy ujjal mutasson ránk Magyarország minden igaz fia, mint olyan embe-
rekre, a kik a közönyösségünkkel, éhletlenségünkkel tönkre tenni segítjük ennek a vármegyének régi jeles hírnevét, a kik kemény kurucz nyakunkat gyalázatos meghunyászkodással tapostatni engedjük azoktól, akik esküdt ellenségei szent elveinknek, hazánk óhajtott függetlenségének.

Ha már megszólalt a harcra hívó riadó, készüljünk is gyorsan, készüljünk is teljes erőnkkel a harcra, mely biztos győzedelmet ígér. Ne rekrimináljunk, ne reflektáljunk, hanem tegyünk is már valamit! A tett halála az okoskodás s a legszebb doktrinák, a legékesebb beszédek sem érnek semmit, ha tettek nem követik.

Nincs okunk többé és nem is szabad többé nekünk a névtelenség szerény köpenyébe burkolózni, hanem bátran fel a sisak rostéllyal, ki a mellet, előre a zászlóval! Kiáltunk oda nyíltan a nyakunkon élődo mameluk seregnek, hogy ennek a vármegyének első tisztviselője, alispánja csak a mi szent elveinket valló, szabad, független munkaképes tetters és jellemzilárd ember lehet, a ki kemény és kiméletlen kézzel tisztogassa ki a rendszer szemétt, melyet Rásó alispán ur még meglátni sem akar, hanem a helyett cselekvési szabadságának fenntartását hirdeti ékesen egy derék és jellemes elvtársunkkal szemben, ki ezt a rendszer szemétt észremerete venni. Ki merne kételkedni benne, hogy ilyen az alispánságra egészen rátermett ember akad nemcsak egy, hanem ha kell több is, a mi függetlenségi táborunkban?!

Lépjünk hát a tettek mezejére, szervezkedjünk, gyűljünk össze s alkossuk meg mielőbb a vármegyei függetlenségi pártot! — Állapodjunk meg annak az érdemes elvtársunknak a személyében, a kit az alispáni székbe akarunk ültetni s a kit aztán teljes erőnkkel támogatni is fogunk a diadal kivívásában.

És itt fordulok már én érdemes elvtársunkhoz, vármegyei közéletünk derék és jeles tagjához, Wessprény István urhoz, a kinek cikkemet szives figyelmébe is ajánltam. — Kérem őt nemcsak a magam, hanem számos hajdunánási elvtársunk nevében is, hívjon minket, függetlenségi tagtársait melőbb össze bizalmas értekezletre Debreczenbe, vármegyei gyűlési szék helyére.

Hívjon össze ebben a mi hirlapunkban, s mi meg fogjuk hallani hívó szavát, megjelenünk a kitűzött helyen, végrehajtjuk szervezkedésünket s megtesszük előkészületeinket, melyeket méltán megvárhat tőlünk e vármegye független polgársága s meg a hazánk függetlenségéért küzdő egész magyar nép. Meg fognak jelenni közöttünk bizonyára vármegyénk országgyűlési képviselői is, mert jól tudják, hogy a vármegyék önálló állami életünk és magyar alkotmányunk ezen ősi fundamentumai, megérdemlik a gondoskodást, küzdést és fáradozást már csak a multak iránti hálaból is s Isten ellenvaló vétkeket követünk el, ha akár közönyösségből, akár gyávaságból eltűnjük és megengedjük, hogy az elvtelenségnek a kikkuralomnak, a hatalom előtti gyáva meghunyászkodásnak váljanak mindenféle átkos és ártalmas bacillusokat termelő melegágyaivá.

Brassay Károly.

Rózsa-láz.

Ti most virító hattyas őszi rózsák,
Ti sejtelmes illatu lány virágok,
Lemondó szívem fáradt bánatával,
Szent áhitattal gondolok reátok.

Szerelmesek vagytok-e még egymásba?
Kaczerkodtok-e még a méhikeivel?
A bokrok alján élő kis ibolya
Csodal-e még netelejts szín szemével?

Oh, bár csak újra köztetek lehetnék.
Oh bár csak egy is elreplne hozzám,
Hogy minden egyes szírmát megéssékolnám
S belé temetném meghalványult orcám.

De rab dalnoknak nem virít a rózsá
S oly hűtlenek az illatos virágok,
Lemondó szívem fáradt bánatával
Hiába is gondolok én reátok.

Kosztka Mihály.

Gretchen utolsó szüretje.

(Levél az államfogházból.)

Irtó. (Km.)

A teafőző vize sejtelmesen zümmög.
A borsos langja ideges árnyakat fest a
fehér faira. A fogház örök léptei alatt meg-
megroppan az emeltek fajarója. Mélységes

Ügyvédek dolga.

Sok száz ügyvéd gyűlt össze az ország fővárosába, hogy megvitassa a bajait, hogy rámutasson a sérelmekre, amelyeket az új polári pórrondtartás tervéből kiolvastott. Van-e igazuk, nincs-e az ügyvédeknek nehéz eldönteni. Megokolásuk elég megfontolandó és komoly. Hogy megszorítja az új eljárás a kötelező ügyvédi képviselést s ezzel megnehezíti nekik a megélhetést: hogy nem nyújt elegendő biztosítékot fáradságos munkájuk díjának és a tömérdek készletadásnak behajtásánál, hogy kiszolgáltatja a perben az ügyvédet a bíróság diszkrecziójának oly mértékben amit már önkénynek is lehetne nevezni. Hivatkoznak az ügyvédek arra, hogy az ő osztályuk az országban egyik legfüggetlenebb és legdemokratikusabb osztálya. Majdnem minden számottevő politikus, aki a szabadság egyenlőség és testvériség Magyarországnak felépítésén dolgozott, ennek a jeles testületnek tagja volt Kossuth is, Deák is. A fiatal ügyvédeknek, az országgyűlési ifjaknak szereplését szintén följegyezte a történelem. Károsnak tartják épen a demokrácia és a társadalmi függetlenség szempontjából, ha a kiehézt és a kormányhatalom kezétől függő szegény magyar társadalomban egy eleddig szabad osztálynak létezési alapjai támadtatnak meg és ez az elszegényedés és erkölcsi szolgaság karjaiba üzetik.

Aki ebben a nehéz kérdésben igaz bírót akar lenni, annak az érem másik oldalát is kell megnéznie. Már pedig valóság, hogy a társadalom elégedetlen az ügyvédek nagy százájának működésével. Keservesen panaszkodnak az emberek a súlyos ügyvédi költségekről, a könyörtelenül keresztülvitt végrehajlásokról, arról a divatról, hogy ügyvédek megbízottai az árveréseken egy két forintért egész telkeket megvásárolnak s a szegény ember, ha egyszer perbe keveredett, teljes világeletere képtelen kikászolódni belőle és holtig siratja a magyar

igazságszolgáltatást. Ezek a kinövések megvannak.

Nem is mai keletiek. Beaumarchais-tól kezdve sok poeta öntötte ki éretlük az ügyvédekben epéjét s panaszkodott el a tőlük szenvedett zaklatást. De az ügyvédi karnak erejét és erős demokratikus függetlenségét bizonyítja, hogy a gyakran felhangzó és nem mindig szelid kritikát kibirta és oly magasra tudott emelkedni, mint Franciaországban vagy Angliában, hol nem frázis, hogy az ügyvéd több mint a jogkereső fél képviselője: magának az igazságszolgáltatásnak egyik sarokköve. Érdemei és ereje tudatában csak mosolyog ez a kar az arisztokratikus erőlködéseken, melyekkel még mai nap is elválasztják a többi honorácziór pályától. Csak kuriozumképpen említjük, hogy kamarás ügyvéd nem lehet, vagy hogy Csemegi Károlynak a titkos tanácsosi rangot úgy adták meg, hogy az ügyvéd helyett a jogi tanácsadó címével éljen.

Az idők jele, hogy ez a kar, mely mindig nagyra volt erejével és függetlenségével: éppen úgy panaszkodik a megélhetési nehezisége miatt, mint a hivatalnok, a gazda, az iparos. Hogy míg az egész társadalom hangoztatja, hogy őt az ügyvédek kizsákmányolják, az ügyvédi kar a forumra áll, sebeit mutogatja és kiáltja, hogy nem tud megélni. Valahol hiba van. Az egyik, szó nélkül, a nagy szegénység minden foglalkozási ágban. Ennek az elszegényedésnek következtése, hogy az emberek kötelezettségeiknek nem tudnak eleget tenni. Ennek aztán csak folyománya, hogy nagy részüknek a törvény szigorával, az ügyvédek végrehajtó kezével gyűlik meg a baja.

Egy másik nagy hiba, hogy a bíróság és az ügyvéd között nincs meg a kellő harmonia. Főképpen Budapesten már ideges antipatiáva fajult ez, amelytől az egyes ügyvéd csak akkor szabadul, ha személyes erőlyével, önértetével, nem ritkán kellemetlen összeszóalkozások után, mondhatni ki-
küzd az általános kicsinylő véleménynyel

csend mindenütt. A zárkamba rekedt pár fáradt repülésű légy dongva ütődik lampám forró üvegéhez, aztán zizzelve szédeleg tovább. Ablakom alatt néha megcsörren a fegyver . . .

A hűvös őszi hangulatnak alkonya borongó köddel üli meg a lelkemet. Abrándjaim ezernyi hulló levele szívemben lassan-lassan mindezt eltemet. A lobbánó vágyak tüze: már rég bamu, pillangó szárnyán szállni többé nem hevit, elfáradott lelkemmel csak kikaczagom a hamis bálvány után futók ezreit. Más dal, a melyre most gitárom hangolom, lelkem mélyén egy új világ rejtelme eg és én a napsugaras edent álmodó szent vágyával megyek felé mind közelebb.

Te élsz ott én édes szőke ábrándozóm, a te kék szemed csillagfénye hívogat, elszálllok erted hőszin hattyuszárnyakon, hiába fogja földi seítő lábomat . . .

Emlékezem.

Amíg élt, Margitnak, én is úgy szólon gattam, de magamban mindig utána tettem: Gretchen.

Valami egyszerű báj ömlött el egész lényén, ha járt, sajátos ritmikus mozdulatai kecsesek voltak, kissé felrebillent fejtartása valami pikantiériát köleszönzött egész lényének.

Virulásában utoljára most egy éve voltunk együtt: szüreten. A nap már vörös fenyben kezdett égni, mikor a letarolt sző-

lőskert kapuján beléptünk. Lábnk alatt már erősen ropogtak a száraz levelek. De az asztal csakhamar teli lett újra: bor, kalács, hozzá a szép leány vidám mosolygása.

Mert akkor még tudott mosolyogni, althangu kacagása, mint a gerle bűgása, szólt. Aztán notázni kezdtünk, bejártuk a kertet, közbe-közbe önökeltem kedvenc notáját:

Gyöngyvirágos selyem kendőm
Esketőre varattam . . .

De nagyon is fordult azóta a világ sorja. A czudar tél már köhécselni hallotta a mi kis Margitunkat, a tavasz utóján lopva érkező nyár már az ő arcáról lopta le a rózsákat és az ősz, az ősz gyöngyvirágos selyem kendőt szemfedőként borította halovány arcára.

De szomorú temetés a leánytemetés, meghalni szerelem nélkül, elmúlni anélkül hogy egyetlen izzó csók egett volna ajakán a szilajvérű, mámoros ifju ajakáról, vagy talán nincs is ezményibb halál a szűz leány halálánál: makulatlan testtel, lilomtisztaságu lélekkel szállni égbe az angyalok sorába . . .

Csendes világomban, fehér kis zárkám-ban, hogy a komor falakon keresztül be-
lopja magát egy-egy vidám multság hír: jut eszembe a „jó pásztor” selymes bárány-
kájának, a kis Gretchennek tavalyi utolsó szüretje . . .

szemben a saját egyéni respektusát. Van további is. A törvény rendeli, hogy az ügyvédnek munkája díját a bíróság állapítsa meg. Nincs az a valamire való ügyvéd, aki erre a megállapodásra támaszkodnék. Akár ne is faradjon vele a bíróság. A jó nevű ügyvéd csak úgy vállal pert, ha felel meg egyezik a díjazásra nézve. A bírói megállapodás csak azoknak az ügyvédeknek marad, akik „abban utaznak”, hogy a pert huzzák-halasszák, biztosítást, arverést perczre kikérnek, ezzel a bírói likvid költségeket szaporítják, amelyeken aztán gyakran, saját felükkel, az ellenfél bőrére, meg is osztanak.

Gyors ítélet fél nyereség mind a két pörlekedő részre. De miért törje magát az ügyvéd gyorsasággal, ha talpraesettséget, készütséget tanulmányait és lelkiismereteségét a bíró nem honorálja? Sőt sok bíró egyenesen kimutatja, hogy unja a komolyabb jogi fejtegetést, unott képpel pillant az órára, jelezvén, hogy mulik az idő és a lelkes, ambiciózus fiatal ügyvéd gazdagabb lesz azzal a tanulsággal, hogy kar az ügyekkel mélyen foglalkozni. Pedig a szóbeli per az észnek, a tanulságnak és minden lehető védekezésre való gyors előkészülésnek kellettene, hogy a tornája legyen. A sommás eljárásnak egy másik erőssége, hogy a per az előszóval való vitázás eszközeivel gyorsan lejárjon. A tapasztalatlan és naiv fiatal ügyvéd rendszerint teljes felszereléssel megy a fórumra és elintézi a pert egy vagy két tárgyaláson, a tapasztalt és számító fiskális ellenben minden kifogásra új határidőt kér, erre sem nyilatkozik, arra sem, míg felével nem értekezik. Szóval a vége az, hogy a per hosszabb ideig elhúzódik, mint a rendes írásbeli eljárásban. A bíró a buzgó fiskálisnak, a ki gondos előkészültségével a peret tárgyalásra befejezte, éppen ötször kevesebb költséget ítél, mint a másiknak a a tiz tárgyalásért. Mert minden pusztán skála és kaptafa szerint megy.

Igy nem lehet csodálkozni, hogy a jó szándéku fiatal ügyvéd körmönfont, halogató, a dolgokat nem ki-, hanem összehogozó fiskálissá válik. Ahogy pedig a felső bíróságok díjazzzák az ügyvédi munkát, az tisztára tragikomikus. Nem ritka az eset, hogy oly perben, melynek tárgya pár százezer forint, egy felelbeszést megállapítanak tíz vagy husz forintot.

Nem az javítja az igazságszolgáltatást, ha a perlekedést potom olcsóvá teszik, vagy ha a törvény a jogban járattan felet az ügyvéd mellőzésére buzdítja. Ma is az a baja a magyar embernek, hatra-vakra perel. (S mily perül alaptalan pereket folytatnak gyakran azok, akik szegénység czimen ingyen perelnek.)

Az a helyes igazságügyi politika. — ha a bírói kar és az ügyvédi kar együttesen odatörekszik, hogy a bíróság elé valóban csak azok az ügyek kerüljenek, a melyek békés uton el nem intézhetők. — Legyen a törvény méltányos és a bíróság az ügyvédi karral szemben, honorálja a komoly munkát s azt az igyekezetet, hogy a per minél magasabb színvonalon tárgyalassék, minden szükségtelen akadékoskodás mellőzésével és hogy minél gyorsabban befejeztessék: akkor aztan az ügyvédtől joggal lehet kívánni, hanem legyen pergyártó, költségfabrikáló, hanem legyen a mi hivatása: az igazságszolgáltatásnak erőssége, a jogban nem járatos állampolgároknak hűséges és őszinte tanácsadója.

Városi közgyűlés.

Debreczen város törvényhatósági bizottsága ma délelőtt tartotta meg november havi rendes közgyűlését. Már jóval a közgyűlés megnyitása előtt igen sokan voltak jelen, különösen az ellenzéki városatyák nagy számban, majdnem mindnyájan megjelentek, mire különben nagy szükség is volt, mert több fontos tárgy volt a napirenden, többek közt a már az eddig is oly nagy hullámokat felvert milliós kölcsön ügye.

A közgyűlést, miután a gróf főispán ur előbb titkos s bizalmas értekezletet tartott a polgármesteri szobában, csak fél 10 óra után nyitotta meg.

Mintha szándékosan húzta halasztotta volna a főispán a közgyűlés megnyitását, csak azért, hogy a „becsépészett nagy kölcsön ügye” vagy minél később, mikor már az ellenzék emberei eltávoztak, s ott maradnak a „muszály” szavazók, vagy pedig a mai nap folyamán egyáltalában ne kerülhessen elő.

Végre háromnegyed 10 órakor megnyitotta a főispán a közgyűlést. Felemlíti, hogy dr. Fejér Ferencz egy interpellációt s egy indíványt nyújtott be, utóbbit a közgyűlések tartására nevezve.

Első tárgy a polgármesteri jelentés volt.

Fejér Ferencz dr. a polgármesteri jelentésnek a rendőrségre vonatkozó részénél szót emelt, hogy a pótválasztási „lázon-gás” miatt 23 egyént tartóztattak le. Azt hiszi, hogy erről érdemes lett volna a polgármesteri jelentésben bővebben megemlékezni — annál inkább, mert a rendőrség tehetetlensége, gyámoltalansága idézte elő a zavargást. Va óban csak a katonai parancsnok, Wolf százados elismerésre méltó, humanus intézkedésének köszönhető, hogy nagyobb baj és verontás nem történt. Helyénvalónak találta volna, ha ennek és a rendőrség tehetetlenségének is nyoma lett volna a polgármesteri jelentésben.

Simonffy Imre polgármester beösméri, hogy a pótválasztásnál nagy baj volt, hogy az iparos tanoncokat akkor becsajtották ki az ipariskolából és hogy ezek sok bajt okoztak, de annyira fel voltak izgatva a kedélyek s a rendőrség nem tehetett semmit. Felizgatta a közönséget az is nagyon, hogy sok katonaságot rendeltek ki.

Sulyos sérelem nem történt. — Az egész zavargás csupán véletlen volt, mely sajnálatos volt és az még sajnálatosabb, hogy az iparos tanoncok és a csöcselék ilyen országos zavart idézett elő.

Fejér Ferencz válasza és a polgármester rövid válasza után a polgármesteri jelentést tudomásul vették.

A múlt évről szóló polgármesteri jelentést valamint az ügyhátrány jegyzekre vonatkozó jelentést tudomásul vették.

(Interpelláció.)

Ezután az ügyrend értelmében Fejér Ferencz interpellációját olvasták fel. Az interpelláló azt kérdi a polgármestertől, hajlandó-e intézkedni, hogy a színház földszintjén a most meglévő két kijáraton kívül még más kijáratokat is készítsenek? Fejér szóval is megokolja írásban beadott interpellációját. Kéri a tanácsot élet és tűzbiztonsági szempontból készíttessen újabb kijáratokat.

Simonffy polgármester, válaszolva az

interpelláczió óra, kijelenti hogy fogalma sincs arról, hol lehetne ott újabb kijáratot csinálni. Arra az indítványra, hogy a zenekar mellett készítsenek kijáratot, a főmérnök ad választ,

Aczél főmérnök felvilágosítással szolgál. Kijelenti, hogy teljesen elegendő az a két kijárat, sőt három, mert a diákhelyet is kilöhet nyitni (Ajánljuk a főmérnök ur figyelmébe, hogy az állóhelyet az idén még egy-szer sem nyitották ki!) teljesen elegendő. Nincs olyan színház még egy, hol a közbiztonság ugy meg lenne védve, mint a mi színházunkban, nincs. Az indítványozó által jelzett helyen lehetetlen kijáratot készíteni. A felvilágosítást tudomásul veszik.

A közgyűlés tudomásul veszi Ottó fõherczeg köszönő levelét is, melyben megköszöni, hogy a város 2000 koronát adott a Debreczenben tartott tiszti löversenyre.

(A kilenczedik gyógyszer-tár.)

Tudomásul vették a belügym. leiratát, melyben a közgyűlést értesíti, hogy a kilenczedik gyógyszer-tár felállítását engedélyezi s a jogot Radákovics Jenőnek adta oda.

(A Papírszállítás.)

A belügyminiszter a közgyűlés ama határozatát, hogy a város papírszükségleteinek szállításával Pongrácz Gézát bizta meg, a Csokonai nyomda felelbeszése folytán megemmisítette és új arlejtést rendelt el.

A tanács tudomásul veszi a leiratot s javasolja, hogy a közgyűlés újabb versenytárgyalást rendeljen el. A közgyűlés ily értelemben határozott.

(A hajdumegyei út.)

A ker. miniszter leirata a Debreczen-Szigeti tranversális ut és Hajdumegye közönsége pedig a Debreczen-H.-Böszörményen át Szabolcsmegyében fekvő vaskapuig építendő tranversális ut építéséhez járuljanak hozzá — az építési költségnek felét kéri.

A tanács javasolja, hogy a debreczen-Szigeti uthoz a már megajánlott építési anyagon kívül mással nem járulhat, de tekintve a ker. miniszter által a dunaföldvári Debreczen-M. Sziget tranversális ut kiépítésére vonatkozó rendeletében foltal indokokat, különösen pedig Hajdúvármegye közönségének a Tokaj-debreczeni III-ik tranversális ut kiépítése iránt a ker. min. intézett feliratában felsorolt azon indokokat, amelyek a vasut által érintett gazdalkodó vidék közgazdasági viszonyainak javítására a talaj viszonyok kedvezőtlen volta miatt első sorban teszik szükségessé ezen utnak a kiépítését, ki mondja a közgyűlés, hogy a dunaföldvári Debreczen-Szigeti államut és az állami kezelés alá veendő tokaji-debreczeni tranversális utnak Debreczen város határain a tranversális szakaszainak kiépítéséhez együttesen 60000 koronával járul, de ezen hozzájárulás mellett bizonyos feltételeket is köt ki.

A tanács azt is javasolja, hogy a min. elé ez ügyben vezetendő küldöttségbe a város 4 tagot küldjön ki. A közgyűlés két tagot biz meg a polgármestert és a főmérnököt.

Lengyel Imre kérdi, vajjon mennyit óhajt a város megszavazni a szoboszlóira és mennyit a Tokaj M.-Sziget felé vivő utra. Azt ajánlja, hogy Szabolcsra vivő utra 40, a Tokaj M.-Szigetre vivőre pedig 20 ezer koronát szavazzon meg a közgyűlés.

Aczél Géza főmérnök kijelenti, hogy a közigazgatási bejárás alkalmával már felmerült ez a kérdés, de legjobbnak találták

mégis, hogy ez utak építését vegyék állami kézbe és a miniszter allapítsa meg melyik utra mivel járuljon a város e 60 ezer koronájából. Ne tünk — ugymond — mindegy akármelyik utra költi is a pénzt, a földolog, hogy mi mindkét utat megkapjuk.

Balogh Mihály indítványozza, hogy kilométer arányban járuljon a város az utépítéshez.

Benedek János azt mondja, hogy járuljon a város az utépítéshez, mert jobb befektetésnek is kívánhat Kéri azonban Baloghindítványát elfogadni, mert ő is legalkalmasabbnak találja, ha kilométer szerint járul hozzá a város.

Aczél Géza szakszerűen ismerteti az utakat, de a kilométerenkénti hozzájárulást nem tartja jónak. A közgyűlés tehát a tanács határozati javaslatát fogadja el; t. i. hogy 60 ezer koronával járul az utépítéshez azonban nem köti ki, melyik ut költségéhez járul vele, csupán azt köti ki, hogy mindkét ut építessék.

A tanács előterjesztését, — hogy az utépítéshez együttesen 60000 koronával járul a város — a közgyűlés egyhangulag elfogadja.

(A tárgysorozat megváltoztatása.)

Bakonyi Samu dr. a napirendhez szól. Kéri, hogy változtassak meg a napirendet s vegyék elő a 8. pont után a 25. pontot, melynél a nagy kölcsön ügye is előkerül.

A közgyűlést az indítványt elfogadja. A 8. pont egy belügyminiszteri leirat tudomásul vétele volt, melyben jóváhagyja a gyámpéntár 1900 évi mérlegét.

Még a 9. pontot is tárgyalják. Pécs és Kolozsvár városa feliratot intéz a képviselőházhoz, hogy a köztisztviselők a közterhekben szintén vegyenek részt. Hasonló szellemű felirat pártolásra hívja fel Debreczont is.

A tanács — természetesen huzódik a közterhek viselésétől — leváltárba tenni javasolja.

Szentesi János javasolja, hogy hasonló szellemben írjanak fel a miniszterhez.

A tanács javaslatát — nagy derűtlenségre egy ember fogadta el, az előadó Hajdu Gyula tanácsnok, a közgyűlés Szentesi-indítványát fogadta el.

(A nagy kölcsön)

Általános érdeklődés mellett kezdődött a nagy kölcsön ügye. Vecsey Imre előadó — közgyűlési megbízás folytán — ösmerteti azokat a városi létesítményeket, melyeket a közgyűlés már megszavazott s a melyek költségeinek mikénti fedezéséről történendő javaslatot a közgyűlés a tanácsot bízta meg.

Majdnem fél órát vesz igénybe azoknak a városi létesítményeknek felsorolása, melyeket a közgyűlés már megszavazott s a melyeket most óhajt megszavaztatni.

Kiemeljük ezekből, hogy a tanács előterjesztést tesz kultur palota építésére nézve is, mert ezt szükségesnek tartja s e czélra 100.000 koronát kér.

Kenézy Gyula dr. kétségtelennek tartja, hogy ezeket a szükségleteket a jelenlegi viszonyok miatt csak nagy kölcsön útján létesíthetik. A tanács nehéz feladatra vállalkozott sok oldalról hangzott fel, nincs előkészítve, teljesen nem lehetett tanulmányozni az ügyet, ennél fogva indítványozza, a tanács előterjesztése csak javaslatnak tekintessék a legközelebbi közgyűlésre tüzessék ki tárgyalás vegett, küldjön ki 25 tagú bizottságot, amely a tanácssal, a főmérnökkel, főszámvevővel együtt a kérdést, a tárgyalásra készítse elő, munkálatának eredményét olyan

időben közölje a bizottság minden tagjával, hogy mikor tárgyalásra kerül, mindenki ösmérhesse.

Bakonyi Samu dr. mielőtt a tanácsai javaslat érdeméhez szólna, kéri, hogy olvassák fel a belügyminiszternek egy a függő kölcsönökre vonatkozó meghagyási intézkedéseket tartalmazó rendeletét, hogy tájékozást nyújtsanak a bizottsági tagoknak.

Csóka Sámuel felolvassa ezt a rendeletet, amelyben a miniszter igen alapos leczkét ad a tanácsnak, hogyao gazdálkodjék jövőben s hogy realisabb költségvetést készítsen. Az erélyes s igazságos hangu miniszteri leirat, mely „Debreczen város közönségének“ van czimezve, de amelyet a tanács csak úgy „suba alatti“ rejtegetett s a mely Bakonyi felszólalása után vált ösméretesse, nem kis szenzációt keltett a közgyűlésben.

Bakonyi Samu ezután folytatta felszólalását. Most már tudni akarja, mennyiben felelt meg a tanács a min. rendeletnek illetőleg a meghagyásnak. Azt tudja, a tanács maga beösméri, hogy a miniszteri meghagyásnak a függő kölcsönökre vonatkozó részét nem teljesítette. Kíváncsi világosítsák fel a közgyűlést elszámolt-e a tanács a nagy kölcsönről s felterjesztette e ezt a miniszterhez. Feltétlen tudni kell, hogy a tanács eleget tett-e a meghagyásnak?

Roncik Lajos főszámvevő szólalt fel ezután s választot a tanács nevében.

Természetes — ma st nem tehetett — mentegette a tanács eljárását de arról nem szólt; miért van az, hogy az ilyen miniszteri rendeleteket, meghagyásokat, melyek e város közönségének szólnak miért titkolja mindig s ez esetben is miért titkolták el ezt a fontos, a tanácsra nézve nagyon is lesújtó miniszteri leiratot? Különben öszintén tartja fel a város nyomasztó helyzetét.

Bakonyi Samu dr. nem járul hozzá a Kenézy dr. indítványához. A felolvasott miniszteri rendeletről nem most kellett volna tudomást venni. Azt az eljárást tapasztalja, hogy az olyan miniszteri leiratokat, melyek a tanács működésére bírálólag, jelen esetben a a tanácsra nézve lesújtó bírálattal szólnak, a tanács — az ez ügyben hozott közgyűlési határozat daczara — nem terjeszti elő, szerei eltitkolni. Az ő felfogása is az, mint a Kenézyé, az ügy nincs előkészítve.

Ez a cselekedete a városnak kihat jövő nemzedékekre s a tanács ezzel nem számolt s helytelenül, megróvást érdemlő módon csak úgy könnyen minden előkészítés nélkül jön a közgyűlés elé egy ilyen fontos ügygyel. Lehetetlen bozzajárulni olyan javaslatokhoz, mely kellőleg előkészítve nincs. A város vagyonának leltározását már nagyon régen eirendelték, de ide az még ma sem került. A közgyűlés még ma sem tudja mennyi a város vagyona s így különösnek tűnik fel, hogy a tanács, mikor ösmertetlen város vagyona, ilyen nagy megróvhatással áll elő. Kötelességet nem teljesítette, mulasztást követett el, mert nem terjesztette elő a nagy kölcsön elszámolását, sőt az erre vonatkozó felettes hatóságának a miniszternek meghagyását, utasítását, hogy a nagy kölcsönrel számoljon el, nem teljesítette. További szavaiban kemény, lesújtó bírálatot gyakorolt a tanács ezen eljárása felett. Majd folytatva, azt mondja, hogy a miniszter maga írja, hogy csak kényszerhelyzetből fogadta el a költségvetést s a lesújtó bírálatból maga a miniszter s a város közönsége is láthatja, tudhatja, hogy a város vezetősége olyan, mely bizalomra nem számíthat. (A közgyűlési teremben erre a szavakra sokáig tartó taps hallatszott.) A tanácsnak nincs más tanácsadója csak a kétségbeesés s ez rossz tanácsadó. Most is közgyűlési megbízás nélkül ment bele a köl-

csönutáni futkosásba, keresésbe s itt is helytelenül járt el, mert tetemes költséget idézett elő ezen tényével, természetesen a polgárság terhére.

Azt mondja a tanács, közgyűlési megbízása volt a vízvezeték s a csatornahálózat megszavazásával. Kimutatja, bebizonyítja, hogy nem ez volt a közgyűlés határozata, hanem bizottság kiküldése s ennek jelentését kellett volna ide terjeszteni. Nem akar sérteni, ne is vegyék annak szavait, de ki kell jelentenie, hogy nagy baj az, hogy a tanács részéről nem találkozik a közgyűlés elé nyíltsággal.

A főszámvevő felszólalása is igazolja, hogy a tanácsnak volt oka titkolózkodni, nem elég nyíltnak lenni.

Ezután bouczolgtatja azokat a bizonyos „városi létesítményeket“ és indokoltan, meggyőzően mutatja ki, hogy a tanács bizony sok olyan „létesítményt“ javasol, melyekre szükség nincs. Pl. felhossa a laktanyák ügyét, melyet a tanács minden fontosabb szükségletnél elsőbbség tart. Már ez az eljárása a tanácsnak maga ellen hívja ki a nagyközönséget. Szükségesnek tartja, hogy a közgyűlés végre valahára részesítse a tanácsot olyan leczkében, melyből jövőre okuljon, hogy ilyen esetek, melyek veszélyeztetik a város létérdekeit, elő ne fordulhassanak.

Szükséges kötelesség, hogy a tanácsot megleczkéztessék, övéből indítványozza a következő határozati javaslat elfogadását:

mondja ki a közgyűlés, hogy a tárgysorozat 25-dik pontja alatt jelzett tanácsai jelentés tárgyalásába nem bocsátkozik.

Bakonyinak a város közönsége érdekében jogos, igazságos s erős bírálata a tanácsra nézve lesújtó volt; a tanács tagjai hűledeztve ültek helyeiken és lesújtva hallgatták az igazságos ítéletet.

Bakonyi felszólalásának a súlypontja különben az volt, hogy nyíltan felvetette a tanács ellen a bizalmatlansági kérdést.

A tanács nevében a polgármester válaszolt. Szánalmasan védte a tanács eljárását s azt igyekezett bizonyíthatni, hogy bizony a tanács nem hibás s az öreg urazt érzékenykedések közben el is szólta magát ily szavakkal:

— Kikérem, hogy én tölem bárki bármit követeljen! . . .

— Jogunk van ehhez! Menjen penzióba, kiáltoztak.

Óriási láрма, zaj keletkezett a polgármester eme meggondolatlanul kiejtett szavaira, a tiltakozás moraja zúgott végig a teremben, ami természetesen is, mert a polgármester is közhivatalnok s nemcsak a közgyűlés bármelyik tagjának, de a város bármelyik zdfizető polgárának is joga van bíralni a polgármester és a tanács működését; de joga, sőt kötelessége követelni, számon kérni működésének eredményét.

Nagynehezen csillapodott le a zaj, a jogos tiltakozás moraja, míg végre szóhoz juthatott ismét a polgármester, ki mintegy szánva-bánva kimondott szavait, mentegetni igyekezett magát.

Majd azt az igazán nevetséges vádat hangoztatta, hogy B a k o n y i gyűlöli a tanácsot.

Bakonyi Samu nem hagyta szó nélkül a polgármester mosolyt és csöndes részvételt keltő védekezését, de még azokat az alaptalan gyanúsításokat és v á d a k a t sem, melyeket a polgármester illette. Kijelentette, hogy ő tárgyilagos bírálatot gyakorolt a tanács működése felett. Ilyen kemény hang — igaz — nem hangzott még ebben a teremben, de — az elnök is figyelte, hogy ő felszólalásában senkit sem sértett, az ő felszólalása tárgyilagos kritika volt.

Ő tulajdonképen a miniszter lesújtó kritikáját tette szóvá s a polgármester neheztelő, tiltakozó szavai a polgármester s a tanács felettes hatóságára, a lesújtó kritikát gyakorolt belügyminiszterre vonatkoznak. Végül általános helyeslés között a legerélyesebben és a leghatározottabban visszautasítja a polgármester ama elhangzott kicsinyes vádjait, hogy ő itt meggondolatlanul viselkedett s hogy a tanácsot gyűlöli.

Bakonyi ezen erélyes felszólalása a legnagyobb és általános helyesléssel találkozott.

A kérdés feltevésénél volt még kis parázs vita, melynek végeredménye az lett, hogy az elnök **Bakonyi** Samu indítványát bocsátotta szavazás alá.

Nagy szenzációt, konsternációt keltett a névszerinti szavazás eredménye.

A közgyűlés elfogadta Bakonyi Samu határozati javaslatát, melynek az ítélete nem egyéb, minthogy Debreczen város törvényhatósága nincs megelégedve a városi tanács működésével és bizalmatlan a városi tanács iránt.

Bakonyi indítványa mellett szavazott 70, ellene 67 bizottsági tag.

A közgyűlést holnap folytatják.

NAPI HIREK.

A vadasai székelyek temploma.

Az emberi szív melegezik és szabadul a fásult zsibbadástól, midőn ezen sivar, csak a maga hasznát, érdekét leső korban is tapasztalja, hogy él még sok magyar szívben a testvéri szeretet, mely a segélykérő szegény testvért nem utasítja oly ridegen el, minthogy Debreczenben is nem egy háznál elutasították a vadasdi két székely presbtert, a kik omladozó öreg református templomuk építésére gyűjtik a gazdagabb alföldi magyar testvérektől a segélyt. Nálunk is, de az idegen ellenségektől körül hullámozott székelyföldön, mint a zászló, mint a védő bástya torony olyan a református templom. Ha ott a templom elpusztul, akkor elzüllik a felekezet, kivándorol és beolvad, a magyarság pedig védőt, édes véreit veszíti lépten nyomon. Dicséretet érdemel, becsülésre méltó tehát minden olyan magyar, a ki a szegény székely testvérek gyámolításával mostohán nem fukarkodik. Ez becsüli nemzetét, ez becsüli felekezetét, az ilyenre bizton számíthatunk a legválságosabb időben is. Jól eső örömmel nyugtatom tehát ezen legújabb 3 korona adományt is, melyet Körösi János derék magyar elvtársunk és polgártársunk délelőtt hozott be a vadasdi székelyek templomára, ezzel már 8 koronára szaporodott fel a szerény gyűjtésünk. — Vegyetek példát Körösi Jánostól és bárha filléreket is, juttassatok még a vadasdi székelyek templomára. Még a két székely presbtertől tudjuk, hogy derék Körösi János polgártársunk itt időzésekkor mily testvériesen fogadta őket és micsoda szép adományt jegyzelt a gyűjtőkönyvükbe. És ma Körösi

János befáradt szerkesztőségünkbe, lapunkból értesült, hogy a két székely presbiter gyűjtése korántsem járt azzal a sikerrel, mintsem Debreczentől várhattuk volna és így Körösi János ma újabb adományt, 3 koronát hozott be a vadasdi székelyek templomára. Sok ily buzgó, sok ily lelkes testvéri szívű agyar hazafit és reformátust, kívánunk hazánkban és felekezetünknek, mint ezen egyszerű, derék polgártársunk, debreczeni polgár Körösi János. A gyűjtést folytatjuk és a hajduságot járó két harisnyás székely presbiter Máté Andrást és Kádár József vadasdi székelyeket ismételtén ajánljuk a vidéki testvérek szeretetébe, pártfogásába.

A függetlenségi kör a székely népért.

A hazafias Erdélyi Kárpát Egyesület, a székely háziipar kiállításairól nálunk Debreczenben is ösmert E. K. E., országos mentő akciózt indított a pusztuló székelység mentésére és gyámolítására. Ezért felhívást és kérelmet intézett az egész magyar nemzethez és gyűjtőiveket bocsátott szét az ország minden részébe, a községek előljáróhoz, így Debreczenbe is; a debreczeni polgármester hazafias sorok kíséretében küldte szét a gyűjtőiveket a város testületeihez, jelesebb polgáraihoz. Szerkesztőségünkbe is küldetett ily gyűjtő ív, melynek szövegét a polgármester levelével együtt, mielőtt terünk engedni, terjedelmé szerint közöljük. Addig is, mint a hazafias és testvéri felbuzdulásnak örvendetes és dicséretreméltó tényét említjük fel, hogy a debreczeni függetlenségi körben kitett gyűjtőiven már eddig is több derék polgártársunk adakozott. E hazafias példaadás követést érdemel és Both Nagy János bátyánk, a kör érdemes elnöke, az eddigi adományokat nyugtatja. Adakoztak: Nagy János 4 koronát id. Bánya István 2 koronát. Harangi Sándor 5 koronát, Öry Mihály, Tóth György. Orgován István 2—2 koronát.

Erős nyugdíjképesség.

A Hazánk-ból olvassuk: Egy vidéki lapban a következő, igen szereteireméltó szerkesztői üzenetet olvassuk:

Megyebizottsági tag. Hogy a kir. tanácsos alispán ur hány éves? Nem tudjuk, de azt tudjuk, hogy erősen nyugdíjképes, akár csak Debreczen város kiérdemült polgármestere.

A „nagyon erősen nyugdíjképes“ alispán és polgármester urakat egyszerűen képviselőkké kell megválasztani, akkor aztán nyugdíjat kapnak és — otthon is szabadulnak tőlük. Probatum est.

Csak annyit jegyzünk meg, hogy ez a szeretetre méltó szerkesztői üzenet a mi lapunkban, a „Debreczen“ ben jelent meg és hogy valószínű ez az erős nyugdíjképesség.

A VIII-ik osztály gymnázistái.

Az új Debreczeni Friss Ujság tisztelt szerkesztője levelet intézett tisztelt lapjában a nyilatkozó diákokhoz, a kik a parhajvétség miatt méltatlanul peliengérezett érdemes és kiváló tanárjok iránti ragaszkodásokat és szeretetöket, tiszteletöket fejezték ki egyrészt; de másrészt visszautasították, hogy az egyházkerületi ülés határozatának és apárbajesetnek a hírlapi megítélése kapcsán — őket tanárjok rovására a tanárral szembe állítsák. — Mi leadtuk ezt az inkább ártat-

lan, mint harcziás nyilatkozatot, mely az Új Debr. Friss Ujság tisztelt szerkesztőjének alkalmat nyújtott az ifjuság leczkésztetésére. Erre a levélre nincs semmi szavunk és a diákoknak sem lehet; csupan egy bizonyosan jóhiszeműleg használt tévedését és téves kifejezését igazítjuk helyre a tisztelt kartárs urnak. Ó bizonyára nem ösmeri a református ifjak szellemét, nevelését és csak is ezért vádolhatja a diákok szeretetből fakadt inkább ártatlan, mint harcziásfelgerjedését „pökhendi nyilatkozatnak, a pökhendiség megnyilvánulásának. A mi diákifjaink lehetnek ta antultúzesek, tul lobbanékonyak, tul érzékenyek (hisz ez az ifju korral együtt jár) ámde; pökhendiek soha. A pökhendiség nem tulajdonsága a mi ifjainknak és a mi felekezetünknek.

Csöndes részvét kéretik.

Kormánypárti részről szokták hangoztatni, hogy nem helyes a városi közigazgatási életbe is belevonni a pártpolitikát. És rendesen a függetlenségi pártot szokták azzal vádolni, hogy no ime lám még a közgyűlési teremben is politikai mérlegen mérlegeli a tárgyakat, a javaslatokat és hogy ez pedig a békes együttélés és a közérdek elleni égrekiáltó bűn. És többször sikerül is meghökkeníteni, megtevesztetni a függetlenségi híveket, hogy hiszen no ez igaz is és nem határoz az, ha például választott hivatalnokok, bizottsági tagok, a közigazgatási élet egyéb funkcionáriusai kormánypártiak-e vagy sem? . . . Pedig hat ime kiderül, hogy míg a tisztelt kormánypárt nekünk vizet predikál, jómaga suba alatt kormánypárti kulacsot rejteget és bort iszik. Bizonyítja ezt az itt adott drága kis levélke, melyet szórakozottságból egyik függetlenségi városatyja címére küldtek el, és mely valóban kedves és tanulságos kis levélke. Öreg Lengyel Imre ur, a debreczeni kormánypárt elnöke, küldte szét a rokonlelkű köztörvényhatósági bizottsági tagokhoz, így hangzik:

Igen tisztelt bizottsági tag ur!

A f. hó 28 án Csütörtökön d. e. 9 órakor kezdődő bizottsági közgyűlésnek, több pártunkat közelebről érdeklő tárgya van. Bizalommal felkérem a t. bizottsági tag urat — mint pártunk tagját — hogy a közgyűlésen okvetlenül megjelenni, s a tárgysorozat letárgyalásánál **pártunk érdekében** kitartani sziveskedjék. Debreczen 1901. november 26-án **Lengyel Imre**, a szabadelvű párt elnöke.

Csöndes részvét kéretik!

Emlékezés a gályarabokról.

(Özv. Hegyi Mihályné alapítványa kama-
taival jutalmazott pályamű.)

Irta és felolvasta **Simon Imre** 4-ed éves hittanhallgató.

Midőn a mai nap reggelén protestáns egyházunk megalakításának és immár csaknem négyszázados fennállásának évfordulóját, az evangélium homályba borult napjának újból való dicsőséges felragyogását szent lelkesedéssel ültük meg s szívünk magasatos érzeményei imába olvadtak át: úgy tetszik nekem, hogy szent kötelességet teljesítünk akkor, amikor néhány rövid perczet szeotelünk azok emlékének, kiknek halhatatlan érdemeit hirdeti ez emlékosztop, egy fenkölt lelkületű női szív áldozatkésztségének fényes bizonyossága. Szent kötelességet teljesítünk most, mert amikor Luther, Kalvin, avagy Zvingli nevének hallatára a lelkesedés szent tüze ihleti szívünket, mikor az ő elévülhetlen érdemeik közben Isten szent

novének magasztalására nyílnak ajkaink, lehetetlen, de nem is szabad megfélemlenünk az isteni böles végzésnek ama kiválasztottairól sem, kiknek homlokára az elismerés és érdemkoszorút a kibeszélhetetlen szenvedések hosszú sorozata fűzte.

Mert míg ama nagyok a vallásbeli elfogultság és óriási tévedések kietlen korában az evangéliumi szent eszmék magvetői voltak, addig emezeket úgy kell tekintenünk, mint ama szent magvak érett gyümölcseit, kiknek szomorú példájából felséges bizonyosságot nyerhetünk affelől, hogy Isten szent ügyének dicső harcosai, a reformátorok, nem fíradoztanak hiában, munkájuk nem volt sikertelen, mert imé másfél század után is állanak elő nagy számmal olyanok, kik földi boldogságuk megsemmisítése s a legszentebb kötelekek szétszakgatása árán tesznek bizonyosságot az igazság mellett.

Mert ez az igazság, emberi szűkkeblűség és kinesszonj ördögei által századokon át hamisságban fogva tartott; bűnös elfogultság szállotta meg az egyetemes egyház vezérferfiának lelkét, kik az evangéliumi örök igazságok terjesztésére valának hivatva.

Mert vajjon nem a legnagyobb mérvű lábbaltiprása-e az evangéliumi szabadságnak és örök igazságnak az a tudomány, mely fennen hirdeti, hogy az üdvösséget ott osztogatják, a papai trónuson és hogy abból ki-ki bűnös lelke rémalakjainak elűzésére, amennyit akar, — annyit vásárolhat; hogy a biblia csak a papságot illeti, melyet ez tetszése szerint magyarázhat önző czéljaira. — És amikor — Luther Márton emez és e fajta visszaélések, az evangélium igaz értelmétől való eltávolodás ellen felemeli erőfeszítő szövegét, az egyházat képviselő papság benne lazadót és bűnös eretneket lát s valogatás nélkül ragad meg minden eszközt, az igazságnak még csirájában való elfojtására. Am az igazságon armány es erőszak nem ül diadalmat és hogy a reformátorok valóban az igazság bajnokai voltak, mutatja, hogy imé másfél század után egész serege áll elő azokéak, kiknek a reformatori eszmék igaz volta felől rendíthetetlen hit él szíveikben s a reményesség pajzsával felővezetten örömmel hordozzák — miként egykor a fogságban szenvedő Pál apostol — a gyönyörűséges, de nehéz igát, megharcolják a neves harczot, bizonyosságot tesznek az igazság mellett.

A római kath. papság — miután másfél századon keresztül hasztalanul vívta a protestantizmus sziklavarárt, e y minden addig felül muló iszonyúfohammal akarta azt romokba dönteni S ez adáz munka, melynek fegyverei pallos es börtön valának, valóban megterme a magyar Sionunknak a keserű gyümölcset, létrehozta annak történetében a gyászvetizedet. Minden elgondolható méltatlanság és igazságtalanság hosszú sorozata után, 1675 márczius 18 án Kollonics püspök 41 hitvallót, kik nagyjórészt reformatus lelkészek valának, kik meg nem hajoltak s a reversálisnak alá nem írtanak — a királyi parancs ellenére — vasban es gyalog hajtott olaszországi katonaság fedezete alatt a nápolyi gályákra. A hosszú ut viszontagságai, az őrizetökkel megbízott katonák embertelensége s a kibeszélhetetlen nélkülözések es bántalmak miatt egyrésztük végképen kimerültek, úgy hogy csak harminczan érték meg azt a szívszagató perczet, melyben ezégeres bűnösök társaságában odalánczoltattak a nápolyi gályához.

S hogy ezután mi sors vár rajjuk könnyen elgondolhatjuk ha beleképzeljük magunkat a rabszolgakereskedő világ ama szívtelen korába melyben az emberben nem látták, nem akarták látni azt, a mi isteni,

hanem csak azt fizették és vásárolták meg, ami állati, a testi erőt es anyagot. — Így adták el protestáns egyházunk eme nagyait is fejéknél 100 tallérért a spanyoloknak rabszolgául a nápolyi gályákra. Az iszonyu rabszolgai munka, a durva poroszlok korbácsütései, a tömlöczök dohos levegője s azoknak minden fertelmei emésztették ezután testi es lelki erejüket s zudították rájuk a pokol kínjait.

De míg az emberi részvét méltó számalommal tekint ama valódi nagyoknak fájdalomtól megtörött alakjaira, addig másfelől igazi benső öröm es szent lelkesedés tölti be szívünket annak szemlélete fölött, hogy sem a sanyargatók pokoli eszközei, sem a fájdalmak eles nyilai nem voltak képesek hitők es reménységök rendíthetetlen sziklavarán diadalmat ülni. Csaknem egy évig tartó, iszonyu szenvedések után ütött végre a megváltás órája, Megjelent az epedve várt szabadító Reyter Adorján személyében. Ő eszközölte ki 1676. jan. 22-én a nápolyi királyi törvénytől a foglyok kiváltását, kiket aztán 1676 febr. 11-én Wireth Eryed (Viré) hollandi tábori pap vezetett át a kinok bárkájából a szabadság hajójára s felzendült a megváltottak ajkain a 46. szoltár magasztos hymnusza, mert az ő reménységök meg nem szegyenült.

S vajjon mi volt a csodálatos erő, mely a gyöngébe minden félelmet megvető bátorságát öntött, hogy mikor egy tollvonással, a kívánt reversális aláírásával világszerinti boldogságukat tovább is keblükön hordozhatják vala: a kibeszélhetetlen szenvedések hosszú sorozatát, a gályarabság lealázó büntetését választják sorsokul? — Ez a csodálatos erő az igazság örök eszmeje volt, melyből alaszállott kineze az emberi szívnek, mely testet öltött a Jézus Krisztusban. Az igazság mellett való rendíthetetlen hitők tetto erősökké magyar Sionunknak ama sokat szenvedett dicső bajnokait, az Ur gyönyörűséges, de nehéz igájának elhordozására, ez aczélozta meg testüket, lelküket, hogy bizonyosságot tegyenek a felől, miszerint a reformátorok a hamisítatlan igazság apostolai, Isten szent akaratának es végzésének választott eszközei voltak.

Ez volt a hatalmas erkölcsi hatása egyfelől a gályarabok kínos szenvedéseinek es visszatérésének, másrészt pedig hatalmas tiltakozás volt ama kisdud sereg törhetetlensége a kath. papság irtó törekvéseivel szemben, fenyesen igazolván az a magyar protestáns egyház letjogultságát s azt az örök igazságot, hogy nem semmisítheti meg az emberi durva erőszak a Szentlélek isteni munkáját.

CSARNOK.

Gábor arkangyal.

Irta: L. Kalisch.

Fordította: Biró Irón.

Hosszu életet éltem át es sok embert ismertem. A legtöbben gyorsan eltűntek emlékezetemből, de azok között, kiknek kedves emlékét megőriztem, egy sem maradt oly vonzó előttem, mint Gábor. Ő volt fiatalkori szolgám, segédem es barátom egy személyben. Ragaszkodása épp oly meleg mint önzetlen volt. De azt is állíthatom, hogy kellőleg méltányoltam előnyeit. Oly sokszor dicsértem, hogy barátaim őt — a vörös es szeplős arcú — Gábor arkangyalnak nevezték el. De nem kell azzal hinni, hogy a szeszes italok iránti előszeretlet miatt

volt vörös az arca. Gábor a legmértékletesebbek közé tartozott a halandók között. Csupán vizet ivott vagy kávét, mely megbaraitott vízhez volt hasonló, es megjözött arról, hogy téves hitben vannak, a kik az emberekről arcuk színe es formája után ítéletet mondanak. Gábor cipész volt, de föl hagyott mesterségével es többféle művészettel próbálkozott meg. Flótázott es énekel; versket írt; es mivel egyszer a színházban a kulisszák közt járt, szindarabok irásába fogott. Ha énekel vagy flótázott, mindenki süket szeretett volna lenni s a mi drámáit s bohózatait illeti, semmi sem volt oly vidám dolog, mint az előbbieket, s oly szomottu, mint az utóbbiak.

Az említett foglalkozások épen nem tették őt a legjobb inassá, es sokszor bosszúságot okoztak nekem. Ha valami költői eszmén gondolkozott, elfeledte a cipőmel kifényesíteni, vagy csak az egyik volt fényes, de az is csak félig. Néha merően nézett maga elé a földre, vagy a fellegetek bámulta, s képzelhető, hogy ilyenkor megbízásaimat nem teljesítette, vagy meg sem értette. Mindezek daczara sohasem tudtam rá haragudni, mert jóindulata volt s önzetlenségét a nevelésig vitte. Nem jó inas volt, de nem is inas természet. Mikor hónapoként kifizettem a bért, sohasem mulasztotta megjegyezni, hogy talán nekem most talán több szükségem van arra a pénzre mint neki, es hogy az ő csekély szolgálata nagyon is meg van fizetve. Valósággal rá kellett tukmálnom a csekély összegét. Ha rosszul éreztem magamat, megfeledezett lyrai es egyéb muzsáról es semmit sem mulasztott el, a mi hozzájárulhatott egészszésem visszanyeréséhez.

Gábor esendes, mélabus természetű volt. Nem csak irogatott, de szenvedélyesen philosophált. A dolgok végczélja, az ember rendeltetése, a halál es más hasonló kérdések, különösen komor téli időjáráskor, nem hagytak neki nyugtot, es azokra tölem várt feleletet. Egy napon, mikor épp egy sürgős levelet akartam befejezni, azal a kérdéssel lépett be hozzám, hogy a gyertyának, ha elég, miért nem marad semmi nyoma?

A felelet nem elégitette ki, s meg még másnap is azon gondolkozott, hogy hátha az ember is oly nyom nélkül semmivé lesz a halál után, mint egy gyertya.

Hosszantartó, esős időben, vagy télen, a mikor a szél zugott s jegcsapok függtek az ercszen, el voltam rá készülve, hogy Gábor komoly kérdéseket fog hozzám intézni. Ilyenkor abbahagyta foglalkozását, es jobbkezében a kését, a balban pedig egyik cipőmet tartva kérdé:

— Mit tart ön az előzetről doktor ur? vagy: Doktor ur, halálunk után minden megszűnik?

E kérdések miatt nemcsak az ő munkája maradt abban, hanem az enyém is megvolt zavarva, s ezért gyakran haragudtam is. De nem voltam rá képes, hogy szigoru legyek a jó emberhez, s félig komolyan, félig tréfásan feleltem neki:

— Gábor, ne zavarjon a munkámban! Törődjek inkább azzal, hogy a kabátaim tovább tartanak mint az örökelettel; a mi pedig az emberi hivatást illeti, az abban áll, hogy mindenki lelkiismeretesen töltsse be kötelességét,

De bármily nyugodtan es gyöngéden nyilvánítottam is véleményemet, rosszul esett neki, de mindamellett ez nem tartotta vissza attól, hogy kérdésekkel támadjon meg, melyekre a feleletet úgy sem értette, s melyek olyanok voltak, a miken a legbölcsebbek is hiába törték fejüket.

Gábor, mint mondtam, becsületos, ön-

Debrecen 1901
247 01

zelen és igénytelen ember volt, de a bátyja épp az ellenkező volt. Ez az ember — Ehrenreich Gottlieb — nem csak romlott jellem, hanem rossz ember is volt. Mint gyermek már igen okos volt s tanuló társai közül csodálatos gyors felfogása által ki tűnt.

Több befolyásos jöltevéje kivitte, hogy az egyetemre került, hol a teológiát tanulmányozta, A papok remélték, hogy neuskára disze és büszkesége lesz az egyháznak. Ehrenreich mihamar lerombolta a reményeket.

Rossz társaságba került s e miatt kellemetlen pénzügyletekbe keveredett. Első párba alkalmával egy hosszú, széles vágást kapott az arczán keresztül, a miatt nem lehetett többé pap.

Jöltevéi levették kezüket róla, mindig lejjebb ment a lejtőn, és végre veszekedő és párbajozó hírében állott. Két egyetemről kizárva, Németország különböző vidékein tartózkodott s csak nyolcz év múlva került vissza szülővárosába, melyet mint nagyreményű ifju hagyott el s hova mint erkölcsi hajótörött tért vissza, ugy külsőleg, mint lelkileg megtörve. Reményvesztett volt és oly ezirikus modoru, hogy mindenkit elijesztett attól, hogy vele barátságba lépjen, bár kevés ideig nem volt ellenszenves társalgása, mert szellemes volt s éles megjegyzéseinek tréfás fordulatot tudott adni.

A társaságból kizárva, gyűlölte az egész világot, s másoknak tulajdonította szerencsétlen sorsát; rendes, hasznos foglalkozásra képtelen lévén, olyan kereset-móddal tartotta fenn magát, mely nem volt méltó képzettségéhez, s melyet minden tisztességes ember utálattal utasított volna vissza. Csekély díjazásért könyörgő leveleket fogalmazott magas állasu egyénekhez s ha névtelen leveleket kellett írni, attól sem riadt vissza. Ha a foglalkozás nem jól ütött be, saját neve alatt irt kolduló leveleket.

A jöszivü, hü és korlátolt eszű Gábert, ki mint mondtam, — a legszemtelenebb módon kifosztotta. Majdnem mindenét, a mit szegény inasom munkájával keresett, odaadta a semmitől vissza nem rettenő ezirikusnak, kit szeretett, és ki különben is gyöngye eszjárását egészen fölzigatta és megzavarta.

Egy novemberi reggelen, a mikor a nappal az éjszakával s a hó az esővel viaskodik, beállított hozzám Gábor. Búsabbnak és levertebbnek látszott mint valaha. Mindjárt észrevettem, hogy valami nyomja a szívet; hogy gondolatait másra tereljem, többféle megbízást adtam neki, azon megjegyzéssel, hogy egy igen fontos munkát meg a delelőtt folyamán be kell fejezmem. El is indult, de az ajtóból visszatért s meg állott előttem. nagyot sóhajva.

— Mi az, mi lelte Gábor? kérdem.
— Tegnap bátyámmal voltam — oly gyakran Gábor, szakítám félbe, hányszor mondtam már, hogy távol tartsa magát ez embertől, ki teljesen el van sülyedve, s mindenkinek rosszakarója. Miért nem fogadja meg a tanácsomat?

— Nem olyan ő, mint mások, felelte Gábor. O genie, tudós és philosophus. Ha beszélni kezd, kénytelen vagyok hallgatni, akkor is, ha nem akarom. Tegnap — folytatta ismét sóhajva, — tegnap nála voltam, s midőn az örökeletről s az ember rendeltetéséről kérdezősködtem, így szólt: Mit törődsz te a halhatatlansággal? Örülj, hogy halandó vagy! S a mi az ember rendeltetését illeti, csak annyit mondott, hogy te egy összetakolt, összefoltozott lélek vagy.

— Összetakolt, összefoltozott lélek? kérdem. Hogy értsem ezt?
— Folyt. köv. —

APRÓ HIRDETÉSEK.

10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Ebesi ártézi viz a legjobb legégségesebb üdítő ital. Kapható minden fűszerüzletben, kávéházak és vendéglőkben. Főraktár: Piac-u. 7. sz.

Szép bajusz nyerhető rövid időn a híres „Hajduság pedró” használata által. Egy doboz 40 fillér. Kapható Debreczenben Tóth Béla gyógyszerárában, valamint a készítő Grósz Nagy Ferencz gyógyszerésznél H.-Szoboszlón.

Egy jól jövedelmező üzlet a piacon levő helyiséggel eladó. Az üzlethez 1000—1500 frt tőke szükséges. Czim a kiadóhivatalban.

A State Medical Institute (Amerika) debreczeni megbizottja kéretik, hogy lakeimét e lap kiadóhivatalával közölni sziveskedjék.

Gyönyörűen éneklő kanári madarak változatos hangtutammokkal olesón kaphatók Péterfia-u. 26.

Mükincs kedvelők részére

3 db (nagy zenekar s énekkari) Partitúra eladó Széchenyi utca 8 sz. (a kereszt-épület.)

Magtár nagy eszerép fedelű, deszkából eladó. Czim a kiadóhivatalban.

Német bonne keres alkalmazást Tuda

kozdhatni Turai Farkas elhelyező irodájában Debreczen, Miklós-u. 8.

Értesítés tisztelt vidéki vevőimnek.

Karácsonyi vásár!

december 24-ig.

Raktárból különféle divatgyapju és mosókelméket választottam ki, melyek mint alkalmas

karácsonyi ajándékok

az alant jegyzett tetemesen leszállított árak mellett adatnak el:

120 cim Homespun	85 kr.
120 " # Homespun	68 "
120 " Zibelyne	85 "
120 " mellirozott posztó	55 "
120 " mintázott alpacca	85 "
120 " fekete gyapju kelmék 60	1.80 ig.
Vol de láine.	35 kr.
Szintartó czérna zéphir	20 "
" Levantinok	18 "
" Lawn Tennis flanel	16 "
" barchentek	18 "
" Lothringiai flanel	21 "
Fehér áttört batisztok	24 "

Mintákat a legnagyobb előzékenységgel küldök.

BRAMMER ÖDÖN

BUDAPEST,
Bécsi-utca 4 sz.
és Deák Ferencz utca 7-9 sz.

Mi a Schapirograph?

A Schapirograph a leghatározottabban legjobb sokszorosító készülék fekete és színes nyomásra.

Több mint 10.000 db van már használatban. Ára 30 Koronr.

Kivánatra küldök egy Schapirographot 5 napi próbahasználatra és meg nem felelés esetén csupán bermentés visszaküldésre reflectálok. Árjegyzékek ingyen.

Fritz Pohl különleges üzlet irodai berendezésekre Bécs I Heintzichgasse 2.

Clayton & Shuttleworth
mezőgazdasági gépgyárosok Budapest Váci-körút 63. sz.
által a legújanyosabb árak mellett ajánlatnak

Locomobil és gőzcsepplő-gép-készletek
továbbá járgány-csepplőgépek, lámpa-csepplők, tisztító-csapok, konyhajók, kuszálók, kuszáló- és ártatógépek, szénnyújtók, hengerok.

Columbia-Drill
legjobb sorvetőgépek
szeszkavágó, répvágók,
kukorloza-morzsolók,
daráló, őrlő-malmok,
egyetemes szerelő-ekék.

2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.
Részletes díjjegyzékek kint, nátra ingyen és bérmentve küldetnek.
Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb locomobil- és csepplő-gépgyára.

Képviselő és bizományi raktár:
Mattyasovszky Andor ezültő Bauer és Társa cégénel
Debreczen, Péterfia 37.

Lusztig és Bán

fűszer-, liszt- és gyarmatáru nagykereskedése
 Debrecen, városi új-bérház (halköz sarok.)

Van szerencsénk a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy nagykereskedésünkben a **kicsinybeni árusításra is teljesen berendezkedtünk** és a legkitünőbb minőségű árukat árusítjuk a **legutányosabb árakban**.
 Kivonatban közöljük lentebb egyes cikkeknek árait, tisztelettel megjegyezve, hogy a többi fel nem sorolt, de szakmánkba vágó cikkekkel is a **legolcsóbb napi árakban** szolgálunk.

Árjegyzék kivonat:

	frt kr.		kr.
Kiváló finom cuba kávé	1 kg 2.20	Rizs Excelsior legfinomabb	1 kg —.34
Legfinomabb ceylon	1 " 2.—	Rizs Carolina I.	1 " —.30
Finom	1 " 1.80	" Clacé extra	1 " —.26
Jamaika, kitünő zamatu	1 " 1.60	" Japán	1 " —.22
Salvator, nagyszemű	1 " 1.40	" Rangoon nagyszemű kiváló	1 " —.18
Cuba különleges	1 " 1.25	" " " finom	1 " —.16
Santos, kitünő pergelni való	1 " 1.10	" " " egész finom	1 " —.15
Legfinomabb gyöngy kávé	1 " 2.—	" Arracan hurkatöltésre kiválóan alkalmas	1 " —.14
Mocea válogatott	1 " 2.—	Valódi olasz maróni	1 " —.20
" finom	1 " 1.60	Amer. petroleum szagtalan	1 lit. —.16
Arany Jáva legfinomabb	1 " 2.—	Valódi chinai theák	1 dkg 4.—12
" finom	1 " 1.60	Legfi. kék mák	1 " —.34
Saját pergelésű pergelt kávé legfinomabb	1 " 1.60	Szepességi borsó egész	1 " —.18
" finom	1 " 1.40	Stockeraui	1 " —.22
Darált kávé saját őrlés legfinomabb	1.50	Lenese stockeraui kiváló	1 " —.30
Darált kávé saját őrlés finom	1.—	" " nagyszemű	1 " —.24
Pergelt kávéinkat 4 fajból állítjuk össze u. m. Cuba, Gyöngy, Jáva és Mocea kávéból.		" " finom	1 " —.20
		Szilva boszniai és nagybányai	1 " 16—24

Mazsola, mandula, mogyoró egész és törött nagválasztékban. Saját őrlésű törött fűszerek, melyek tisztaságáért szavatolunk. Lisztek az „István malom” árjegyzéke szerint valamint kitünő minőségű házi buza és rozs lisztek. Számos látogatást kérve, vagyunk mélyen tisztelt vevőinket, mindig a legpontosabb kiszolgálásról biztosítva, teljes tisztelettel

Lusztig és Bán

1 kg. olasz maróni nagyszemű 20 krajczár.

Kisérleje meg nagysád egyszer a vi
 lágirü

ugorka-tej vegyíték

használatát, mely Georg Häntzschel udvari szállitonál Drezdában kapható és bizonyára mindig ezt fogja használni.

Egyedüli bevált szer az arcz üdőségnek, szépségének és ifjúságának ápolására és fentartására, az aggkorig.

Nagyon ajánlatos a durva, merev arc-bőr gondozására.

Häntzschel ugorka-tej készítménye üvegenként 1.60 és 3 koronaért árusítatik.

Ugorkatej szappan darabja 80 fl.

Ugorka-tej puder doboza 2 kor.

Kapható L. Kovács Nándor gyógyszer-tárában Debreczen Piacz-u. 30 sz.

Minden lótulajdonos vegye a mi mindig élös

Patent-H-Stollen

lópátkóinkat, az itt látható védjeggyel.

(Korona lépés kizárva.)

Utánzatok vissza utasítandók, mert a H. Stollen-féle patkók előnye a különleges aczélmínőségben rejlik és ezt csak mi használjuk.

Kivánatra küldünk új képes árjegyzéket.

LEONHARDT és TÁRSA Berlin-Schöneberg.
 Egyedüli elárúsító Ausztriában és Magyarországon
 Kaszab és Breuer esavargyár
 Budapest, VI. Váci-körút 33.

Fűszer üzlet áthelyezés.

Kontsek Géza

fűszer, csemege és nagykereskedő lapunk útján tudatja a n. é. közönséggel, hogy tetemesen megnagyobbított és dusan feiszertelt

áruraktárát

Kossuth-u. 7. sz. a.

ujjonnan épült Kardos-féle házba helyezte át.

Donogán és Somossy

Kunz József és Társai utódai cégénél

Kistemprom bazár

A karácsonyi idényre

rendkívüli olcsó áron kaphatók

Asztalneműek, vásznak, zsebkendők, nyakkendők, gallér és kézelők, harisnyák, kész fehérneműek, színes alsó szoknyák, mosó velez, francia flanell.

Női ruhaszövetek.

Fekete és színes selyem. Mosó bársony. Szőnyegek. Takarók és pokróczok.

Drótüveg gyártmányaink

jutalékszerű elárúsítására Debreczen és vidéke részére szorgalmas és ügyes

képviselet

keresünk.

Csak oly egyének, kik építési üzemeknél, ipartelepeknél kiterjedt ismeretséggel bírnak és jól bevezetettek jelentkezhetnek ezen nagymennyiségben szükséges cikk elárúsítására.

Ájánlatok, referenciák megadásával az

Aktien-Gesellschaft für Glasindustrie

vorm. Friedr. Siemens céghez

Neusattl bei Elbogen, Böhmen, intézendők.